

La història té dues parts, ja que es va viure en dues parts, amb un llarg interval entremig. Però també perquè el meu relat tindrà dues textures diferents. Per a la primera meitat, confio totalment en la memòria, a més d'una o dues fotografies. (Què deia T. S. Eliot sobre la memòria? Que per més que l'emboliquis amb càmbora, les arnes hi accediran igualment.) Pel que fa a la segona meitat, jo era escriptor, i des de feia molts anys. Per tant, tenia llibretes (normalment contemporànies als incidents) i dietaris d'episodis normalment recollits al cap de pocs dies o setmanes. Podríeu donar per fet que aquesta classe de documentació seria més fiable que vells records arnats. Però no n'estic tan segur (cada vegada estic segur de menys coses, darrerament). El que documento és el que vull recordar (per tant, hi té lloc una mena de triatge) i/o el que penso que podria ser útil en algun futur escrit (per tant, una altra mena de triatge). No obstant això, seria una ximpleria deduir que aquestes anotacions detallades de la vida es corresponen amb «el que va passar realment». Sovint passo per alt i oblidó coses importants: la precipitació cap a la certesa pot fer que t'extraviïs.

El que ve a continuació és una història real, tot i que cal fer alguns advertiments. Primer, he canviat els noms de dos dels personatges centrals per la simple raó que els vaig prometre a cadascun, separatament, que no escriuria mai sobre ells. (I sí, ja us veig venir: si he trencat aquest jurament, fins a quin punt em podeu creure pel que fa a la seva autenticitat?) Però la gent em sol explicar les seves coses, no pas perquè sigui escriptor; més aviat malgrat que soc escriptor. M'interessa la vida de la majoria de les persones, i potser tinc (o solia tenir) unes maneres que conviden els altres a fer-me confidències. De vegades diuen abans, amb neguit: «No ho faràs servir, això, oi?» O, menys sovint, i més confidencialment: «T'he d'explicar una anècdota de les bones.» I jo replico a ambdues coses: «No és així com va la cosa.» I és cert. Sobretot escric ficció, que demana una lenta maceració de la vida abans que esdevingui material utilitzable, i en aquell moment no sé què podria suposar, o no, una possibilitat de ficció. I el mateix es pot dir, en menor mesura, sobre la no-ficció. Com amb la història de l'Stephen i la Jean de més tard.

Pel que fa al segon advertiment, altres escriptors d'edat avançada hi podrien estar d'acord. Per explicar la història (qualsevol història) he d'aportar una determinada quantitat de rerefons. Ja m'enteneu: qui, on, quan, per què, quin temps feia i si això és pertinent, qui són els personatges i com parlen, els seus orígens socials i la seva formació acadèmica, la seva carrera professional. Qui s'estava quedant calb prematurament, qui s'ha fet un estirament facial, quins vicis masturbatoris han tingut en les diferents etapes de la vida. Ben mirat, només d'escriure això ja em

sento una mica desanimat. I no us ho retrauria si vosaltres també. Per tant, reduiré la major part de tot això a un mínim. M'ho podeu agrair, o no. Tanmateix, a mesura que els escriptors es fan vells, es tornen egoïstament extravertits o pensen: frena i ves al gra. Verdi una vegada va observar que, de vell, «va aprendre a escriure menys música». I no, no em comparo pas amb Verdi.

El meu advertiment final és, com he dit, que aquesta història té un gran forat al mig: un període de quaranta anys, si fa no fa, en què no vaig veure cap dels participants principals. De manera que només en puc facilitar el començament i la fi. Cap d'ells va anar més enllà d'esbossar-me la part del mig que faltava. I com que cap de nosaltres ha patit mai un vessament cerebral, hemorràgic i posterotalàmic a l'hemisferi esquerre, en aquesta primera part em baso en els records superposats de nosaltres tres, amb tots els defectes fortuïts quotidians, per aportar la meua veritat. Una pregunta: si tinguéssim accés a través d'IAM al que «realment va passar» en la nostra vida, això tornaria més fàcil, o més difícil, l'autobiografia (i l'escriptura de ficció)? Em temo que la tornaria més difícil.

Tots tres ens vam conèixer a Oxford. Amb aquestes paraules faig un incís. Molts anys enrere, a la meua novel·la *El lloro de Flaubert*, el narrador donava una llista (que jo trobava bé en bona part) de temes que s'haurien de vetar temporalment o permanentment de la ficció. La proscripció número 4 començava així: «Hi hauria d'haver un veto de vint anys sobre novel·les situades a Oxford o Cambridge, i un de deu anys sobre ficció a altres universitats.» Aquesta disposició, calculo, en realitat va prescriure

el 2004, quan, sense dir-ho a ningú, la vaig allargar vint anys més. Per consegüent, si això fos una obra de ficció, em veuria obligat a situar-nos els tres en alguna altra universitat, a Bristol, Sussex o Manchester.

Sigui com vulgui, vaig estudiar a Oxford entre 1964 i 1968 (i ho podeu buscar a Google, si voleu). Era del Magdalen, un del col·legis majors més distingits i antics (aleshores únicament masculí). Tenia el seu parc particular amb cérvols (ens servien carn de cérvol la diada del Fundador), amb una mena de fritel·lària rara que creixia a l'aiguamoll, i un riu que recorria, per no dir que travessava, els terrenys. Es feia la conyeta, i, tanmateix, de vegades es tenia el fort convenciment, que seguíem els passos dels privilegiats. No m'hi estendré gaire més; ja ho heu vist en centenars de pel·lícules i de sèries de televisió, tot i que normalment sense esmentar les beques ni els nois d'instituts públics, l'acne, la caspa i l'espantosa manca de confiança en un mateix (tant en el pla intel·lectual com en el social i el moral). Segons com, feia l'efecte que produíem, gens fidelment, un estil de vida que ja havien dut (i encara duien altres) amb total convenciment.

(Un record. A l'institut —es pot buscar a Google, City of London, 1957–64— vam tenir un mestre de mates que es deia Horace Brearley. Tot i que jo ja no cursava mates des dels quinze anys, ell impartia una classe especial durant les meves darreres setmanes en aquell centre. Potser era «civisme» o un curs de repàs especial per a aquells que aniríem a la universitat. Una tarda, el senyor Brearley ens va dir: «I recordeu sempre que els anys que passareu allà seran els millors de la vostra vida.» Aquesta profecia

de tant en tant planava feixugament damunt meu mentre vaig ser a Oxford. «Com tot sigui així de bonic...», solia cavil·lar jo, i m'enfonsava en el pessimisme. Brearley tenia un fill que es deia Michael i que era el capità de l'equip de criquet de l'institut. Va acabar sent capità de la selecció anglesa, i després es va fer psicoanalista. A l'institut, tenia quatre anys més que jo (bé, encara els té), i per això no el vaig tractar. Però sí que vaig seguir la seva carrera, i l'any 2022, tots dos amb els cabells grisos o més aviat blancs, vam coincidir en un sopar. Em va preguntar si recordava el seu pare. Vaig dir que sí, i vaig repetir aquelles paraules seves que havien estat mig predicció, mig advertiment, i que m'havien emmurriat tants anys. En Michael va guardar silenci, aparentment desconcertat. «A mi, no m'ho va dir mai, això», va comentar.)

Vaig malbaratar els meus estudis de llicenciatura, per si a algú li interessa; tot i que «estudis» insinua més motivació que no pas hi va haver. Volia fer llengües modernes (francès i rus), però al cap de dos trimestres vaig decidir que no eren matèries prou «serioses» (podia llegir literatura pel meu compte, pensava) i vaig canviar a filosofia i psicologia. Però resulta que aquestes altres semblaven massa «serioses» per al meu criteri d'aleshores, i al cap de dos trimestres més vaig tornar, humiliat i contrariat, a estudiar francès. El col·legi major em va dir que esperaven que tragués la millor nota; com era d'esperar, vaig treure'n la segona millor.

Tot això només és rellevant perquè, gràcies a la bifurcació dels meus estudis, vaig poder conèixer l'Stephen i la Jean separadament, i, a través de mi, es van descobrir l'un